ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

NYHETSBREV 267
LITTERATUR- & LÄRDOMSHISTORIA
15 SEPTEMBER 2015

Jakobsgatan 27 nb | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: rehnstroem@svaf.se | www.matsrehnstroem.se
ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

DAGENS NYHETSBREV innehåller 25 nykatalogiserade böcker från antikvariatets avdelning för litteratur- och lärdomshistoria. Här finns bland annat OTTO KUGELBERGS exemplar av CARPELANS *Finsk biografisk handbok* i vilket alla häftesomslag är medbundna. Som ofta innehåller dessa intressant kompletterande information om verkets tillkomsthistoria och dessutom rättelser.

Med vänliga hälsningar!

MATS REHNSTRÖM

1. [Almquist] HELLSTEN, S. **Kyrklig och radikal äktenskapsuppfattning i striden kring C. J. L. Almqvists 'Det går an'.** A.a. Uppsala, 1951. 311 s. Häftad och till större delen ouppskuren. Ryggen med ett par svaga fläckar och aningen lös i limningen upptill. Lätt nött. Med dedikation till Teddy Brunius. ⋆175

Med huvudrubrikerna: "Almqvists utveckling till äktenskapsreformator", "Den kyrkliga äktenskapsuppfattningens huvuddrag", "Äktenskapet i predikan och katekes under förra delen av 1800-talet", "Almqvists reformprogram", "Oppositionen mot Det går an" och "De två systemen".

2. AREEN, E. E. **Den kungliga djurgårdsinrättningen på Öland.** Sthlm, 1924. 92 s. & 1 inklistrad rättelselapp. Häftad och aningen snedläst samt med fuktfläckar på främre omslag. Den aningen mörknade ryggen med revor nedtill och pappersförlust upptill samt en fuktfläck. Några spridda blyertsanteckningar. Gösta Bergs namnteckning daterad 1930 och med uppgiften att han fått skriften av Anders Billow. ⋆900

Acta Oelandica I. Skrifter utgivna av Ölandsklubben i Stockholm. Tryckt i 325 exemplar.

3. BELLMAN, C. M. **Skrifter.** Standardupplaga utgiven av Bellmanssällskapet. VII. Dikter till Gustaf III och konungahuset. Sthlm, 1938. Porträtt, (4), 232, (2), 1-218 s. + BELLMAN, C. M. **Skrifter.** Standardupplaga utgiven av Bellmanssällskapet. VIII-XI. Dikter till enskilda. I-IV. Sthlm, 1942-64. Porträtt, (4), 230, (2), 1-244 s. + porträtt, (4), 230, (2), 1-247 s. + porträtt, (4), 266, (2), 1-211 s. + porträtt, 274, 1-213 s. Fem något nötta ohfrbd med rikt guldornerade ryggar, blå respektive gröna titeletiketter och bruna snitt. Omslagen medbundna i alla utom den första volymen, som också har några nötningar i falsarna och liten skada nederst på ryggen. Andra volymen med något blekt och nött rygg, främst upptill vid ytterfalsarna. ⋆650

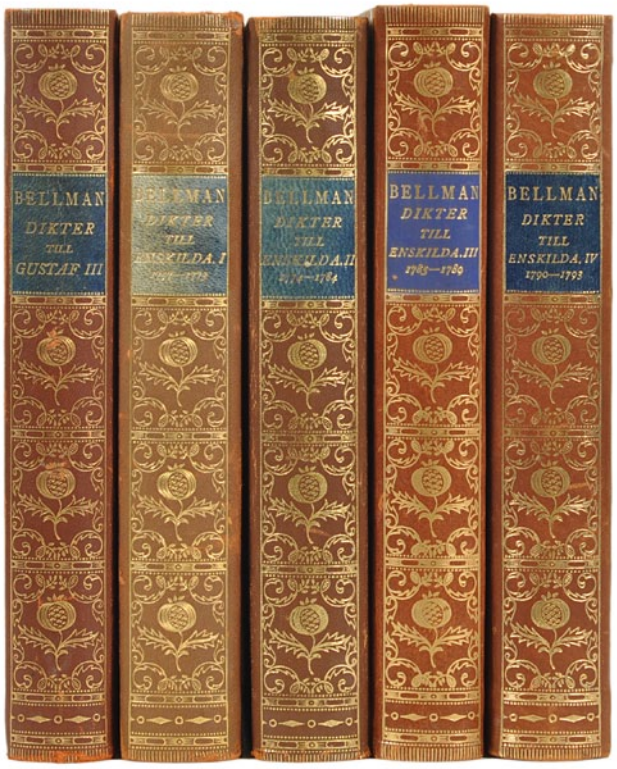

De omfattande kommentarerna med mängder av litteratur-, person- och kulturhistoriska uppgifter samt intressant information om Stockholms historia under 1700-talet. En femte del av "Dikter till enskilda" utkom 1974 och innehåller dikter från 1794 och supplement till föregående delar inklusive dikter till kungahuset. Denna del tycks inte finnas bunden i dennna typ av originalband.

4. [Bellman] BJÖRKMAN, A. **Bellmansforskning.** Sthlm, 1892. (4), 280 s. & 2 tryckta utvikbara stamtavlor. Grönt hklbd med röd titeletikett i skinn och stänkta snitt (P. A. Norstedt & Söner). Främre omslag medbundet. Ryggen med två små fläckar och även titeletiketten med en fläck. Främre pärmen med blekt rand överst. Med ett par löst bilagda tidningsurklipp som har missfärgat främre pärmens insida och försättsbladet. Den andra stamtavlan med ett par lagningar med tejp. Med Eric Ahlströms exlibris. ⋆200

Personhistoriska anteckningar om Bellman och hans släkt samt om några av gestalterna i hans diktning.

5. BENNICH-BJÖRKMAN, B. **Författaren i ämbetet.** Studier i funktion och organisation av författarämbeten vid svenska hovet och kansliet 1550-1850. A.a. Uppsala, 1970. 514 s. Häftad. Omslaget ngt nött och med några mindre solkigheter. Inlagan delvis ouppskuren. Dedikation till ”Olle [Byström] från Bo Bennich april –87”. ⋆350

Studia litterarum upsaliensia 5. Med huvudrubrikerna. ”Författarkarriären i det äldre samhället”, ”Kansli och hov från Gustaf Vasa till 1800-talets mitt”, ”Antikvitetsforskningen inom kansliet och samhällsnyttan. En funktionsanalys”, ”Kungens och rikets historieskrivare. En analys av historiografämbetenas uppkomst, utveckling och upplösning”, ”Produktionsvillkoren för historisk epik och dramatik”, ”Personalier, äreminnen och medaljer. En granskning av kanslimännens insatser” och ”Den gustavianska hovteatern. Organisation och finansiering”.

6. [Björnståhl] ÖSTERLING, A. **Jacob Jonas Björnståhl.** Minnesteckning. Sthlm, 1947. Porträtt,(2),186,(1) s. & plr. Ohklbd med lite bågnade pärmar. Omslaget medbundet. Skyddsomslaget nött, solkigt och delvis blekt. ⋆200

Svenska akademiens minnesteckningar. ”Av det svenska 1700-talets resenärer, som tillhörde Linnés direkta lärjungar, eller i varje fall med beundran följde hans exempel, var Jacob Jonas Björnståhl den på sin tid namnkunnigaste.”

7. BRINKMAN, C. G. & ADLERSPARRE, G. **Brinkman och Adlersparre, en brevväxling** från Karl Johans-tiden. Med inledning och kommentar av Daniel Toijer. Solna, 1962. 339 s. & plr. Häftad. Ngt nött omslag med lite solk på det bakre och en minimal reva i ytterkanten på det främre. Anteckningar i blyerts på försättsbladet, slutbladet och några håll i texten. Ett par sidor med delvisa missfärgningar efter bokmärken. Med Axel Collmars exlibris. ⋆125

Brevväxlingen fördes 1827-35.

8. **Finsk biografisk handbok.** Under medverkan af fackmän utgifven af Tor Carpelan. I-II. Helsingfors, 1903-05. (8) s.,1248 spalter + (2) s.,1249-2614 spalter. Två aningen nötta hfrbd med guldornerade ryggar och stänkta snitt. Alla 15 häftesomslagen medbundna. Med Otto Kugelbergs exlibris och Tullmuseets stplr. ⋆1800

Ågren Svensk biografisk uppslagslitteratur 2209. Häftesomslagen med medarbetarlistor, många rättelser och recensionsutdrag. Otto Kugelberg (1843-1916) var bland annat revisor och bokhållare i Generalpoststyrelsen 1882—1908 och framstående personhistoriker. Han skrev ”Postmästare i Sverige och Finland från äldre tider till närvarande tid” (1894-98) och donerade en stor samling genealogiska och personhistoriska anteckningar till Kungliga biblioteket.

9. FORSGREN, N. **Råcksta gård.** Från Lilliecrantz till Vattenfall. Köping, 1984. 143 s. Opappbd. Med dedikation till Bobo [Ernmark]. ⋆175

Rikt illustrerad. En intressant historik över Råcksta gård och dess innehavare. Bobo Ernmark tog en stor del av bilderna i boken.

10. FORSSKÅL, P. **Resa till lycklige Arabien.** Petrus Forsskåls dagbok 1761-1763. Med anmärkningar utgiven av Svenska Linné-sällskapet. Uppsala, 1950. Porträtt,209,(3) s. & plr. Häftad. Något nött och obetydligt solkigt omslag. Dedikation till R. [?] Sandegren från utgivaren. ⋆1400

Den första kompletta editionen av Forsskåls dagbok med en inledning av utgivaren Arvid Hj. Uggla. Boken är svårfunnen!

11. GEIJERSTAM, E. af. **Emanuel af Geijerstams levernesbeskrivning** utgiven av Ingvar Andersson. Sthlm, 1954. III,(1) s. & 2 plr. Opappbd i gott skick. Obetydligt gulnad rygg. ⋆150

Källpublikationer och studier till Uddeholms historia. Del 1. Det handskrivna originalet finns i Uddeholms arkiv. Emanuel Geijer (1730-88) var disponent på Uddeholm 1753-67. Han adlades af Geijerstam 1773 och sina sista tjugo år levde han som bruksägare och lantbrukare på Alkvetterns herrgård.

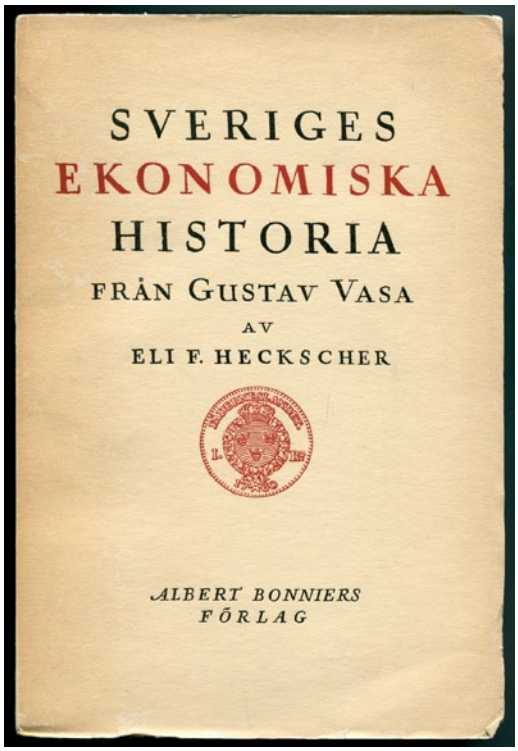

12. HECKSCHER, E. F. **Sveriges ekonomiska historia** från Gustav Vasa. I:1-2, II:1-2 & tabeller. Sthlm, 1935-49. Porträtt,265,(1 blank,2),XV,(1 blank),1-33,(1 blank,2) s. + porträtt,(6),269-707,(1 blank,2),XVII-XLIII,(1 blank),1-43,(3) + 584 + (4),585-894,(4),LXII,1⋆-58⋆,1-46 s. & plr & tabeller & kartor. Fyra häftade volymer och en opappmapp med diagram och kartor. Omslagen en aning nötta och lätt solkiga. Delvis ouppskurna. Andra volymen med en reva i övre marginalen inledningsvis. ⋆900

Verket sträcker sig fram till början av 1800-talet och kretsar främst kring den centrala frågan hur människan klarat sitt försörjningsproblem under skiftande tider. Ett monumentalt standardverk inom den svenska ekonomisk-historiska forskningen. Det innehåller även många uppgifter om den äldre svenska ekonomiska litteraturen.

13. [Magnus] JOHANNESSON, K. **Gotisk renässans.** Johannes och Olaus Magnus som politiker och historiker. Uppsala, 1982. 334 s. Ngt snedläst oklbd med lätt nött skyddsomslag. Snitten med några obetydliga små fläckar. Med Gösta Bergs namnteckning i blyerts daterad 1982. ⋆675

Illustrerad. Utgiven av Michaelisgillet. Innehåller kapitlen: ”Bröderna Magnus och eftervärlden”, ”Kungen och ärkebiskopen”, ”Eloquentia sacra”, ”Den gotiska historien”, ”Historien om de nordiska folken” och ”Epilog”.

14. MORTENSEN, J. **Från Aftonbladet till Röda rummet.** Strömningar i svensk litteratur 1830–1879. Sthlm, 1905. (4),393 s. En aning nött grönt hklbd med sparsamt guldornerad rygg och marmorerade snitt. Med understrykningar i texten och ett flertal kommentarer i marginalerna i blyerts och emellanåt i tusch samt en inklistrad lapp vid s. 141. Med Oscar Wieselgrens namnteckning daterad 1906. ⋆300

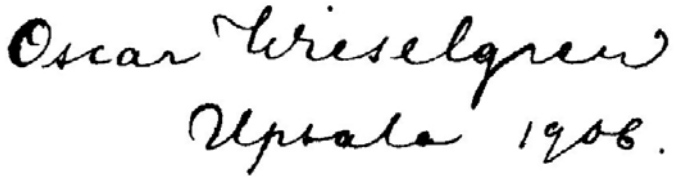

En fristående fortsättning rörande 1880- och 1890-talen utkom 1919. Med huvudrubrikerna: ”Liberalismens uppkomst”, ”Rabulisterna”, ”Från romantik till realism”, ”C. J. L. Almqvist”, ”Johan Ludvig Runeberg”, ”Lyriken”, ”Romanen” och ”Efterromantik” och egna längre avsnitt om Lars Johan Hierta och ”Aftonbladet”, Magnus Jacob Crusenstolpe, Henrik Palmær, Oscar Patrick Sturzen-Becker, Gustaf Lorenz Sommelius, Fredrika Bremer, Sophie von Knorring, Emilie Flygare-Carlén, C. A. Wetterbergh och August Blanche. Oscar Wieselgren (1886-1971) är delvis ganska kritisk i sina kommentarer.

15. NORDENMARK, N. V. E. **Astronomiens historia i Sverige** intill år 1800. Uppsala, 1959. XVI,295 s. + NORDSTRÖM, J. **Bibliografiskt supplement till N. V. E. Nordenmark, Astronomiens historia** intill år 1800. Uppsala, 1965. (8) s.,228 spalter,229-39 s. Två ouppskurna häften. Ngt nötta. Andra arbetet aningen stött i ryggen upptill. ⋆350

Lychnos-bibliotek 17:2 & utgivarens supplement 2. I supplementet förtecknas skrifter som Nordenmark ej upptagit i sitt huvudarbete, samt rättelser och tillägg till de där anförda bibliografiska uppgifterna. Det utkom även ett reviderat personregister och litteraturförteckning om 20 sidor 1960 som saknas här. Ytterligare ett supplement var enligt förordet planerat men utkom aldrig.

16. PIRA, S. **Aspanäs.** Ett Birgitta-minne. Tranås, 1923. 39 s. & plr. Klammerhäftad. Omslaget något nött och solkigt. ⋆200

Tryckt i 200 exemplar. Den heliga Birgitta tillbringade efter sin mors död 1314 några år på Aspanäs där hon uppfostrades av sin moster Katarina Bengtsdotter. Birgitta fick sin första uppenbarelse på platsen och 1461 testamenterades godset till Vadstena kloster.

17. QVIST, G. **Kvinnofrågan i Sverige** 1809-1846. Studier rörande kvinnans näringsfrihet inom de borgerliga yrkena. A.a. Göteborg, 1960. (2),387 s. Häftad och oskuren. Lätt nött och delvis gulnat omslag med några småfläckar. Dedikation till Curt Weibull. ⋆400

Kvinnohistoriskt arkiv 2. Curt Weibull är avtackad i förordet.

18. ROSENHANE, S. **Hortus regius,** en kunglig trädgård. Original med översättning och efterskrift av Stina Hansson. Lund, 1978. 223 s. Oklbd med skyddsomslag. Omslaget medbundet. Liten fläck på övre snittet. Skyddsomslaget med reva överst på baksidan. ⋆450

Lychnos-bibliotek 30. Originalhandskriften från 1645 tillhör Kungliga biblioteket. Den är dedicerad till drottning Kristina och är uppbyggd kring genealogiska och emblematiska element. De fina illustrationerna i originalmanuskriptet av holländaren Pieter Holsteyn d.y. är avbildade i utgåvan. ”Hortus regius kan också ses som en furstespegel där dygden, virtus, anger tonen och patientia och prudentia är prinsens väsentligaste rättesnören” enligt ”Svenskt biografiskt lexikon”.

19. ROSENHANE, S. **Oeconomia.** På uppdrag av Lärdomshistoriska samfundet utgiven av Torsten Lagerstedt. Uppsala, 1944. Porträtt,XV,(1),185 s. Häftad och lätt nött. Ryggen med lite skavmärken och en reva nedtill. Omslaget delvis loss och med svaga lagerfläckar. ⋆400

Lychnos-bibliotek 8. Schering Rosenhanes (1609-63) arbete trycks här för första gången. Han lämnade det ofullbordat vid sin död. Om hus- och mathållning, jordbruk och inte minst över 70 sidor om trädgårdsskötsel. ”Vad själva åkerbruket beträffar betonar R hur skilda betingelserna är i olika delar av landet. Han utgår därför från förhållandena i Södermanland/Uppland. I sin behandling av trädgårdsskötseln är R entusiastisk och nämner troligen alla då i Sverige förekommande kulturväxter. Oeconomia kännetecknas av både teoretisk och praktisk kunskap och av sans och måtta” enligt ”Svenskt biografiskt lexikon”.

20. SANDKLEF, A. **Äldre biskötsel i Sverige och Danmark.** Bidrag till kännedom om sydskandinavisk biskötsel före mitten av 1800-talet. With an english summary. Göteborg, 1937. 252 s. Häftad. Något nött och lite solkigt omslag med revor och nagg. Någon enstaka blyertsanteckning och en minimal fläck på s. 185. Med dedikation till Gösta Berg. ⋆275

Göteborgs kungl. vetenskaps- och vitterhets-samhälles handlingar femte följden. Ser. a. Band 6. Nr 3.

21. SKOGH, LISA. **The konstkabinett of Swedish dowager Queen Hedvig Eleonora** of Schleswig-Holstein-Gottorp (1636-1715). A reconstruction of its idea and content. Sthlm, 2005. 137,1-32,(24) s. & plr. Häftad. Nyskick. ⋆500

”This is a revised limited edition”.

22. SVANBERG, V. **Medelklassrealism.** Södertälje, 1980. 220 s. Häftad. Ryggen blekt. ⋆115

Skrifter utgivna av avdelningen för litteratursociologi vid litteraturvetenskapliga institutionen i Uppsala nr 14. Detta verk publicerades först i tidskriften ”Samlaren” (1943-44, 1946). ”Varför var romantiken länge totalt dominerande, varför kom realismens genombrott så sent i Sverige? I ’Medelklassrealism’ ställer Victor Svanberg denna för vår litteraturhistoria grundläggande fråga. Och svaret söker han genom att sätta svensk dikt från slutet av 1700- och 1800-talet i relation till såväl samhällsliv som idéströmningar”.

23. **Ur en aflidens boksamling.** 1. Politiska rim. Tryckt i femton exemplar. [=omslagstitel]. Skövde, 1889. 15 s. Klammerhäftad. Sista bladet med litet nagg i övre marginalen. Tryckt på gulgrönt papper. Med tillskrift från Armand von Sydow. Med Kjell Erikssons diskreta stpl på baksidan. ⋆700

Omslaget är inräknat i pagineringen. Detta är exemplar nr 10 tryckt för Richard Friberg. Innehåller ”Visa öfver Stockholms stads riksdagsmän vid deras återkomst från Norrköping”, ”Stockholms riksdagsmäns ödmjuka ursäkt och undskyllan”, ”Då kejsarens befallning utkom, att alla prester, som ibland insurgenterna funnos beväpnade skulle genast, utan ransakning och dom hängas” och ”Fabel. Öfversättning”. Utgivaren Kristian Armand von Sydow (1856-1933) var kyrkoherde i Varnhem. Skriften och de där relevanta verserna tycks inte vara använda av Ingemar Carlsson i hans ”Frihetstidens handskrivna politiska litteratur”.

24. [Wadström] HAGEN, ELLEN. **En frihetstidens son. Carl Bernhard Wadström.** Bergsvetenskapsman, forskningsresande, filantrop. Sthlm, 1946. 208 s. & plr. Häftad. Omslaget något nött och lite solkigt. Inlagan med några understrykningar och marginalmarkeringar i blyerts. ⋆135

Bland annat behandlas Wadströms kamp mot slaveriet och hans planer på ett svenskt nybygge i Afrika.

25. (ÅGREN, R.) **Ett yrkes historia.** Studier i ”Conterfeije och målareembetets” samt ”Konstälskande målaregesällskapets” handlingar. Utgiven av styrelsen för Svenska måleriarbetareförbundet. Sthlm, 1909. 158 s. Gråbeige dekorerat olinneklotbd. Pärmar och rygg lite lagerfläckade. ⋆300

Konstälskande målaregesällskapet var verksamt i Stockholm och dess handlingar påbörjas 1708.